

Proposta d'indicadors per integrar els Objectius de Desenvolupament Sostenible en l'avaluació institucional de la qualitat

CO - FUNDED BY:

Andorra la Vella, 2019

DL: AND.343-2019

ISBN: 978-99920-3-201-5

Produït per l'Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior d'Andorra (AQUA) en col·laboració amb l'Agencia de Calidad y Prospectiva Universitaria de Aragón (ACPUA).

Disponible a: <www.aqua.ad>

.....

Reconeixements: aquest treball forma part del projecte *Making connections between the institutional evaluation and the sustainable development goals: Empowering stakeholders for quality enhancement*, cofinançat per la INQAAHE (número de contracte: 2018-IFS-001).

Els resultats del projecte són fruit d'un treball d'un any de durada sorgit del lideratge de l'AQUA i l'ACPUA, l'orientació d'un consell d'experts i la participació dels grups d'interès. Aquest informe és obra de la Prof. Daniella Tilbury, que va ser l'assessora experta del projecte, en col·laboració amb el consell d'experts.

- Coordinadora del projecte: Marta Fonolleda (AQUA).
- Assessora experta: Daniella Tilbury.
- Consell d'experts: David Alba, Ingrid Mulà, Mercè Junyent, José Gutiérrez, Antonio Serrano i Marta Fonolleda.
- Participants: Rosa Mariño, Sara Esqué, Cristina Fernández, Virgínia Larraz, Josep Fortó, Alba Reguant, Helena Prieto, Clàudia Call (Universitat d'Andorra); August Climent, Salvador Balart, Joan Carles Peiró, Alex Cerezo (Universitat Oberta La Salle); María Dolores Cepero, María Mercedes García, Carmen Pérez-Llantada, Paloma Ibarra, David Cambra, Laura Peiró, Nerea Navarro, Mar Zamorano, Benita Murillo (Universidad de Zaragoza); Carlos Pérez, Andy Tunnicliffe, Esther Pérez, Natalia Lose, Alberto Martín, Rosa Pino, Javier García, Ana Cristina Romea, Enrique Uldemolins, José Antonio Yagüe (Universidad San Jorge); Meritxell Gallo, Nahia Roche, Florència Aleix, Natàlia Rovira, Julià Pol (Govern d'Andorra); Josep Enric Dallerès, Jean-Michel Armengol (Comissió Nacional Andorrana per a la UNESCO); Oriol Traveset (Observatori de la Sostenibilitat d'Andorra); Francesc Molist (Andorra Sostenible); Mercè Arderiu (Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra); Ignacio Pemán (Consejo de Urbanistas Europeos); José Ángel Rupérez, María Orio (ECODES. Fundación Ecología y Desarrollo); Elena de Mier (Fundación ACS); Ana Dehesa (CEOE - Aragón); Resma Punjabi (AQUA), Isabel Ortega i Nacho Lozano (ACPUA).

Índex

Llista de sigles.....	3
Resum executiu	4
1. Introducció: entenent el context	6
2. <i>Making connections</i> : un projecte internacional	10
3. Els indicadors	15
3.1. Per què, què, com i qui?	15
3.2. Els indicadors.....	17
3.3. El sistema de puntuació	26
4. Reptes i passos següents	28
Referències	30

Llista de sigles

ACPUA	Agencia de Calidad y Prospectiva Universitaria de Aragón
AQUA	Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior d'Andorra
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education
EQAR	European Quality Assurance Register for Higher Education
EDS	Educació per al Desenvolupament Sostenible
ESGs	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area
ES	Ensenyament Superior
HEFCE	Higher Education Funding Council for England
INQAAHE	International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education
QAA	UK's Quality Assurance Agency
ODS	Objectius de Desenvolupament Sostenible
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe

Resum executiu

El setembre del 2015, els líders mundials van adoptar l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible i els seus 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Aquests objectius universals, integradors i ambiciosos tenen la finalitat d'erradicar la pobresa, de protegir el planeta i de garantir la prosperitat per a tothom (Nacions Unides, 2015). El sector de l'ensenyament superior (ES) va assumir ràpidament responsabilitats en aquesta línia. En els darrers tres anys, els líders, els organismes d'estudiants i les xarxes d'ensenyament superior de tot el món s'han compromès a adoptar mesures pràctiques per avançar en l'assoliment dels ODS (SDSN Austràlia/Pacífic, 2017; GUNI, 2018; HESI, 2019). A mesura que les institucions d'ES van respondre a aquest repte, es plantegen qüestions sobre com reconèixer i compartir experiències d'educació de qualitat per al desenvolupament sostenible (UNECE, 2019).

La iniciativa que es presenta en aquesta publicació forma part d'un projecte internacional cofinançat per la *International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education* (INQAAHE), amb la finalitat de connectar la garantia de la qualitat d'una institució amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Per fer-ho, les agències de qualitat de l'ES d'Aragó (ACPUA) i d'Andorra (AQUA) han estat treballant amb grups d'interès de l'àmbit de l'ES i la sostenibilitat, per tal d'interpretar els ODS en el seu context i integrar-los a l'ES, fins a desenvolupar indicadors que puguin emprar-se per avaluar i millorar els resultats en matèria de qualitat d'una institució. El procés ha estat col·laboratiu i ha generat experiències valuoses d'aprenentatge i desenvolupament personal i professional per a tots els grups d'interès implicats.

Aquest document presenta una proposta d'indicadors per integrar els ODS en l'avaluació institucional de la qualitat. Els indicadors sostenen que el desenvolupament sostenible i els ODS són rellevants per a tots els aspectes de l'ensenyament superior. Es basen en un enfocament global de la institució i entenen que l'Agenda és rellevant per a àmbits com el lideratge i la gestió; l'ensenyament i l'aprenentatge; la recerca i la transferència de coneixements; l'experiència del professorat i dels estudiants, i la gestió del campus, així com l'establiment de col·laboracions i la projecció de la institució.

Introducció: entenent el context

1. Introducció: entenent el context

L'Assemblea General de les Nacions Unides va adoptar l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible el setembre del 2015.¹ L'Agenda ofereix una visió universal, integrada i transformadora per a un món millor, sustentada pels ODS, que estimularan l'acció durant els quinze anys vinents en àmbits d'importància crítica per al futur del planeta i els seus habitants. Tot i que els ODS no són vinculants des del punt de vista legal, s'espera que els governs desenvolupin estratègies per implementar-los.

El projecte *Making connections* se centra en preguntes i respostes sobre la integració dels ODS en els processos de garantia i millora de la qualitat en l'ensenyament superior.

La *United Nations Economic Commission for Europe* (UNECE) compta amb un Comitè Directiu per a l'Educació per al Desenvolupament Sostenible (EDS), que ha acordat accions prioritàries en aquest àmbit i la creació d'oportunitats de col·laboració internacional (UNECE, 2019). Té l'objectiu de formular polítiques, decisions i canvis en els sistemes per donar suport a l'Agenda 2030 i, en particular, als estàndards de qualitat de l'ensenyament superior (Tilbury, 2019). El Comitè Directiu de la UNECE subratlla la importància de treballar amb professionals de la qualitat de l'ensenyament (assessors de qualitat, agències de qualitat, organismes d'acreditació i responsables de la revisió dels currículums), per reforçar el seu compromís actiu amb l'EDS o els ODS. Tot i tenir responsabilitats importants i ser agents clau del sistema amb la possibilitat de canviar polítiques i pràctiques educatives a escala nacional i internacional, aquests agents són poc presents en els diàlegs sobre l'EDS.

S'ha argumentat que sovint els professionals de la qualitat han perdut el que alguns consideren que és una connexió vital amb el públic i sovint són criticats per la comunitat educativa més àmplia per manca de determinació. La iniciativa que presentem en aquesta publicació vol retornar la importància a la professió de la qualitat i la confiança en aquesta professió, ja que es compromet de forma constructiva amb una agenda que se sustenta en valors com la qualitat de vida, l'ocupació i el compromís social al nucli de l'ensenyament (Tilbury, 2019).

En aquest context, cal destacar tres altres iniciatives d'interès per a aquest projecte. La primera va ser finançada per la *Higher Education Funding Council for England* (HEFCE) al Regne Unit i va rebre el suport de la *Quality Assurance Agency* (QAA) del Regne Unit. El treball dut a terme per Tilbury i Ryan el 2015 va suposar el desenvolupament de l'*Online Guide to Quality and Education for Sustainability in Higher Education*. Aquesta guia combinava les conclusions de cinc projectes institucionals pilot amb una visió sectorial sobre com l'EDS es relacionava amb l'assegurament de la qualitat i la millora de l'educació superior.¹

La QAA d'Anglaterra va exercir un paper important en el projecte ajudant a configurar els resultats en el sector i adoptant accions específiques per progressar en l'Agenda. Aquest interès per la iniciativa ha evidenciat que actualment hi ha suport en l'àmbit sènior perquè l'EDS entri dins la discussió de l'ensenyament general, i en relació amb el ventall cada vegada més divers de proveïdors d'ensenyament superior. En efecte, arran del projecte, la QAA va adoptar dos mesures significatives per fer avançar la reflexió sobre l'EDS respecte del seu propi treball, que també subministren plataformes i legitimació per a un compromís més ampli:

- i) Incloure l'EDS en el Codi de la qualitat per a l'ES al Regne Unit, la qual cosa dona a l'EDS la seva primera porta d'entrada en els marcs de control de la qualitat en el sector.
- ii) Encarregar un informe elaborat per les parts interessades, que doni suport a l'aplicació de l'ESD en el Codi de la qualitat i l'orienti.

També és important una iniciativa dirigida per la Universitat de Newcastle d'Austràlia i l'Associació dels Degans de les Escoles de Negocis d'Austràlia. El projecte *National Learning and Teaching Standards for Environment and Sustainability* (2015) va ser finançat per la Comissió Australiana d'Aprenentatge i Educació, i va donar lloc a la identificació dels estàndards per a l'àmbit del medi ambient i de la sostenibilitat. Va definir el que els estudiants han de saber i han de ser capaços de fer quan es titulen, que sovint es designa com a competències de l'estudiant en sostenibilitat. L'equip del projecte va consultar un ampli ventall d'actors, incloent-hi educadors i investigadors terciaris, ocupadors i professionals, estudiants, altres educadors mediambientals i persones autòctones. Les principals

¹ www.efsandquality.glos.ac.uk

recomanacions derivades de la consulta integraven la inclusió de la sostenibilitat en els coneixements disciplinaris bàsics i els paràmetres de les matèries, per garantir que les institucions oferissin als estudiants oportunitats d'adquirir experiència pràctica i competències i la integració, o alineació, de la sostenibilitat al Marc australià de qualificació. La iniciativa va ser promoguda per la Dra. Bonnie McBain i pel Dr. Liam Phelan (2015) i va rebre el suport d'un consell d'experts.²

L'Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior d'Andorra (AQUA) va encarregar al Grup de Recerca Còmplex, de la Universitat Autònoma de Barcelona, un estudi teòric sobre com es podia integrar la sostenibilitat en els marcs de garantia de la qualitat de l'ensenyament superior (Mulà i Junyent, 2017).³ Aquest estudi feia una recomanació clau en afirmar que calia promoure un procés participatiu que establís indicadors específics per aplicar-los en una avaluació institucional. L'estudi, finalitzat al desembre del 2017, estableix els fonaments de la tasca col·laborativa descrita en aquesta publicació.

² www.environmenttas.gradschool.edu.au

³ https://www.aqua.ad/system/files/sites/private/files/7_17-016_estudi_q_ods_maquetat_paper_cat_2_compressed.pdf

'Making connections':
un projecte internacional

2. 'Making connections': un projecte internacional

Els indicadors proposats en aquesta publicació formen part del projecte *Making connections between the institutional evaluation and the sustainable development goals: Empowering stakeholders for quality enhancement (2018-2019)*,⁴ cofinançat per la *International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education* (INQAAHE) i dirigit per l'Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior a Andorra (AQUA) i l'Agencia de Calidad y Prospectiva Universitaria de Aragón (ACPUA).

L'objectiu principal d'aquest projecte és connectar el marc de la garantia de la qualitat d'una institució amb els ODS. En el seu desenvolupament, les agències de garantia de la qualitat de l'Aragó i d'Andorra van treballar amb actors de l'ensenyament superior per:

- i) Interpretar els ODS en el context de l'ensenyament superior.
- ii) Identificar els problemes de qualitat relacionats amb la integració dels ODS en l'ensenyament superior.
- iii) Desenvolupar indicadors que podrien ser emprats per millorar i per avaluar el rendiment de la qualitat d'una institució en aquest àmbit.

AQUA i ACPUA han treballat conjuntament en iniciatives de millora de la qualitat des de l'any 2015. Ambdós agències comparteixen una visió comuna del paper que tenen les agències de la qualitat en petits sistemes d'ensenyament superior i de la necessitat d'implicar els actors de forma activa en els processos de qualitat. Aquesta alineació afavoreix el diàleg i l'aprenentatge en les seves àrees de responsabilitats.

Tant a Andorra com a Espanya, com en la resta de països europeus, la tendència és avançar cap a l'avaluació institucional per completar els processos d'acreditació dels programes i del personal docent que han estat útils per millorar l'ensenyament superior en les dos últimes dècades. L'Agenda 2030 i els ODS ofereixen un marc innovador per desenvolupar indicadors institucionals de qualitat i per avaluar el rendiment institucional per primera vegada a Andorra i a Espanya.

⁴ <https://www.aqua.ad/contingut/making-connections-between-institutional-evaluation-and-sustainable-development-goals>

Taula 1. Agències de garantia de la qualitat d'Andorra i l'Aragó

L'Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior d'Andorra (AQUA) és l'única agència d'avaluació de la qualitat de l'ensenyament superior del país.

L'AQUA avalua, acredita i certifica la qualitat de l'ES d'Andorra seguint els *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. Es focalitza en dos universitats: una de pública (Universitat d'Andorra) i una de privada (Universitat Oberta La Salle).

L'AQUA aspira a ser una agència àgil, propera i creativa que actui com a plataforma per a la transformació en l'ensenyament superior. Reconeix que la qualitat institucional pot ser una eina per abordar els reptes i les necessitats socials i laborals del context (www.aqua.ad).

L'Agencia de Calidad y Prospectiva Universitaria de Aragón (ACPUA) és l'agència regional oficial per a la qualitat en l'ensenyament superior a l'Aragó. L'ACPUA va començar la seva activitat el 2006 amb la intenció específica de promoure una cultura de la qualitat i d'orientar la presa de decisions estratègica en l'ensenyament superior.

L'ACPUA presta serveis al sistema universitari d'Aragó i promou la millora de la qualitat, així com la seva garantia. Es focalitza en dos universitats: una de pública (*Universidad de Zaragoza*) i una de privada (*Universidad de San Jorge*).

L'ACPUA és membre de ple dret de l'*European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA)* i està registrada a l'*European Quality Assurance Register for Higher Education (EQAR)* (<https://acpua.aragon.es/>).

Els **participants** del projecte *Making connections* eren molt diversos (vegeu la figura 1). En general, pertanyien a dos grans grups de professionals: els especialistes en qualitat i els experts en sostenibilitat. El projecte pretenia ser una plataforma que acostés discursos i maneres de treballar diferents, creant un espai de trobada i de diàleg en favor d'un objectiu comú.

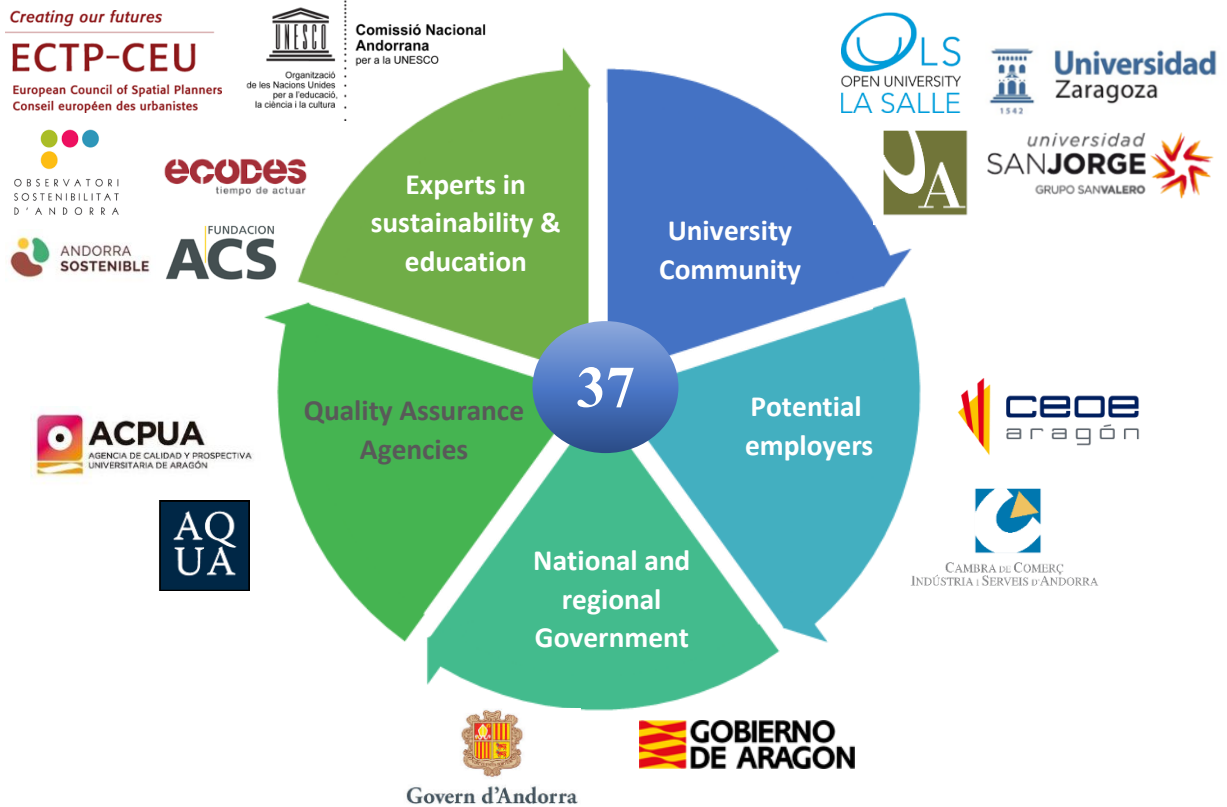

Figura 1. Participants del projecte

El projecte va ser coordinat pels directors de l'AQUA i l'ACPUA, i un **consell d'experts internacionals** en sostenibilitat i qualitat en l'ensenyament superior i una assessora experta el van desenvolupar i hi van oferir assessorament:

Dr. David Alba *Universidad Autónoma de Madrid*

Dra. Mercè Junyent *Universitat Autònoma de Barcelona*

Dr. Pepe Gutiérrez *Universidad de Granada*

Dra. Íngrid Mulà *Universitat de Girona*

Assessora experta:

Dra. Daniella Tilbury, *Commissioner for Sustainable Development - HM Government of Gibraltar; Honorary Fellow - St Catharine's College University of Cambridge*

El projecte es va desenvolupar seguint les **etapes** presentades a la figura 2.

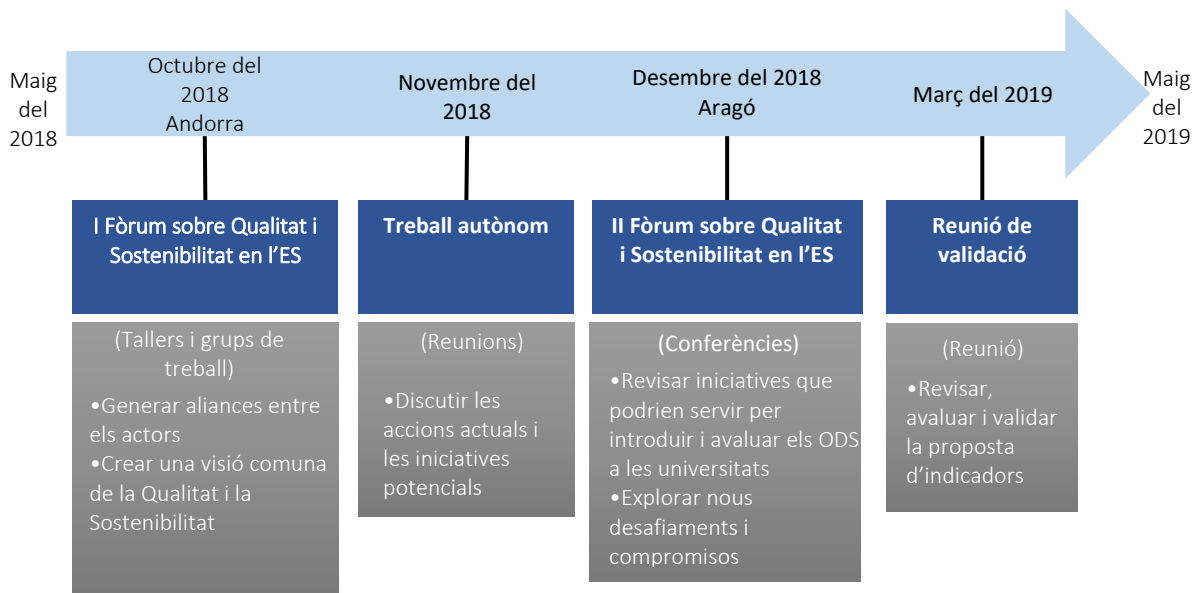

Figura 2. Resum del projecte

En resum, el procés va ser col·laboratiu i va aportar una experiència valuosa d'aprenentatge i desenvolupament per a totes les parts implicades. L'equip de lideratge del projecte va implicar els agents en activitats de mapatge d'iniciatives rellevants i existents a Aragó i Andorra, i va facilitar un itinerari d'aprenentatge que aprofundia en la seva comprensió dels ODS. Per altra banda, va oferir un espai de reflexió perquè els actors concretessin com podien establir aliances i contribuir a l'assoliment dels ODS des de les seves pròpies responsabilitats. El consell d'experts va participar en les reunions, va assessorar en les diferents etapes del projecte, i va construir una proposta d'indicadors de qualitat per al desenvolupament sostenible, que després va ser revisada i adaptada per tal que complís les necessitats de les parts interessades.⁵

⁵ <https://www.aqua.ad/en/content/studies-and-projects-improving>

Els indicadors

3. Els indicadors

3.1. Per què, què, com i qui?

Taula 2. Indicadors de qualitat per incorporar els ODS a l'ensenyament superior

Per què? Els indicadors poden proporcionar una base valuosa per avançar i avaluar la contribució d'una institució en els ODS. Els marcs i processos de qualitat tenen el potencial de promoure aproximacions profundes i àmplies sobre la sostenibilitat en l'ensenyament superior i donar-hi suport.

Què? Els indicadors proposats identifiquen el grau d'integració dels ODS en una institució. Representen una panoràmica de com actua una institució a través de les seves diferents àrees de responsabilitat respecte als ODS.

Com? En general, el grau d'incorporació dels ODS és avaluat a partir d'una anàlisi de les polítiques, els plans i les activitats. Aquesta anàlisi pot adoptar la forma d'un qüestionari, d'un grup focal o d'entrevistes. Es proporcionarà una guia d'ajuda per a la recollida de dades, que orienti els judicis de valor sobre els indicadors i generi una puntuació institucional.

Qui? El marc dels indicadors s'ha desenvolupat perquè la institució pugui autoavaluar-se, i perquè les agències puguin avaluar i orientar externament la millora.

El procés participatiu i d'aprenentatge esmentat anteriorment va permetre generar un conjunt d'indicadors de qualitat. Els indicadors pretenen avaluar i orientar la integració dels ODS en una institució d'ensenyament superior.

El marc d'indicadors està estructurat en nou àmbits rellevants per a les institucions d'ES. Els àmbits, que no es presenten en un ordre específic, són els següents: governança i estratègia; lideratge i partenariats; estratègia i processos de qualitat interna; formació i orientació; recursos i finançament; programes; campus; estudiants i empleats, i garantia de qualitat externa.

És important constatar que, malgrat reconèixer que la terminologia és diferent, el marc d'indicadors fa referència als conceptes de *sostenibilitat* o *desenvolupament sostenible* per designar els ODS, sense distinció. Per altra banda, es té en compte una visió àmplia i completa de la sostenibilitat; per tant, en el cas que els ODS s'interpretessin únicament des del punt de vista ecològic, així com des del punt de vista social o econòmic, s'atorgaria una puntuació parcial.

La intenció és que aquest marc d'indicadors fomenti **l'aprenentatge i la innovació** i no pas únicament la **conformitat**. S'entén que el canvi institucional no és un procés lineal i que calen discussions i debats per integrar els ODS de forma real i efectiva en els marcs i processos de qualitat. Per altra banda, serà necessària una revisió i avaluació periòdica del marc d'indicadors proposat per tal de garantir-ne la pertinència i l'ambició.

El marc d'indicadors proposats, així com el procés de creació, és extrapolable a diferents contextos i territoris. Es recomana traduir el marc d'indicadors a la llengua local i adoptar la terminologia a les circumstàncies nacionals o regionals (per exemple, *consell universitari, senat o junta de govern, segons el cas*). De la mateixa manera, serà molt útil aportar exemples concrets locals per il·lustrar quin tipus d'evidència o de documentació és necessària perquè es compleixi cadascun dels criteris. La implicació de les agències de qualitat, donant orientació i suport al desenvolupament, pot ser clau per ajudar a la transició cap a processos alineats amb el marc proposat.

3.2 Els indicadors

LA INTEGRACIÓ DELS ODS EN LES INSTITUCIONS			
Components	Indicadors	Criteris d'avaluació	Punts
1. Governança i estratègia	1.1. Els ODS formen part del marc de governança de la institució i se'n descriu de manera transparent la implementació.	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> - La Junta Acadèmica o el Claustre⁶ s'han compromès explícitament en la sostenibilitat i els ODS (4 punts). - El Consell Executiu⁷ s'ha compromès explícitament en la sostenibilitat i els ODS (4 punts). 	8 punts
	1.2. Els ODS estan inclosos en els documents estratègics de la universitat, així com en el cicle de planificació a quatre anys de la institució.	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> a) El marc o pla estratègic de la universitat menciona els ODS (1 punt). b) Els ODS estan integrats en el cicle de planificació (1 punt). c) Els ODS estan integrats en els objectius del marc o pla estratègic (1 punt). 	3 punts
	1.3. Es fa un seguiment i una avaluació de la implementació dels ODS, en línia amb els objectius i resultats identificats en els documents estratègics.	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> a) S'ha fet el seguiment i l'avaluació (1 punt). b) Els resultats de l'avaluació informen sobre el treball estratègic de la universitat (1 punt). 	2 punts
	1.4. Les pràctiques innovadores per implementar els ODS es reconeixen internament i externament.	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> a) El personal ha obtingut un reconeixement intern a través d'un certificat, premi, projecte, promoció o acreditació (1 punt). b) Les pràctiques innovadores han estat reconegudes externament (1 punt). 	2 punts

⁶ A l'Aragó, claustro. A Andorra, junta acadèmica

⁷ A l'Aragó, consejo de gobierno. A Andorra, consell universitari

Components	Indicadors	Criteris d'avaluació	Punts
2. Lideratge i partenariats	2.1. El compromís de la institució amb els ODS és explícit i visible.	Es presenten evidències per confirmar dos dels punts següents: a) El compromís per incorporar els ODS figura al lloc web de la universitat. b) El compromís per incorporar els ODS és visible en els peus de pàgina dels correus electrònics. c) El compromís per incorporar els ODS és visible en la difusió internacional. d) El compromís per incorporar els ODS és visible en el material promocional. e) Altres (a la discreció de l'assessor).	2 punts
	2.2. La institució treballa amb altres agents de l'ensenyament superior per millorar la integració dels ODS en els marcs i els processos de qualitat.	Es presenten evidències per confirmar dos dels punts següents: a) La institució participa en un projecte conjunt. b) La institució participa en un grup de treball o un grup d'experts. c) La institució convoca reunions internacionals sobre la qualitat i els ODS. d) Altres (a la discreció de l'assessor).	2 punts
	2.3. La institució treballa amb socis externs per implementar els ODS a través del personal universitari i dels estudiants i d'altres oportunitats del currículum no formal.	Es presenten evidències per confirmar que: a) Hi ha oportunitats per al personal a tota la institució (0,5 punts). b) Hi ha oportunitats per a estudiants a tota la institució (0,5 punts) . c) Tot el personal universitari i els estudiants tenen oportunitats de participació (1 punt).	2 punts

Components	Indicadors	Criteris d'avaluació	Punts
3. Gestió de la qualitat interna	3.1. L'estratègia o la política de qualitat té els ODS com a compromís principal.	Es presenten evidències per confirmar que: a) Els ODS apareixen com a aspecte clau en la política o l'estratègia de qualitat (2 punts). b) La política o l'estratègia de qualitat identifica i defineix el que entén per qualitat en relació amb els ODS (2 punts). c) La institució identifica què i com avalua a través del procés de qualitat en relació amb ODS (2 punts).	6 punts
	3.2 Hi ha una estratègia o política de qualitat que compromet el personal responsable de qualitat a desenvolupar-se professionalment en relació amb els ODS.	Es presenten evidències per confirmar que l'estratègia o la política de qualitat tenen: a) Objectius relacionats amb el desenvolupament professional del personal responsable de qualitat (2 punts). b) Terminis relacionats amb el desenvolupament professional del personal responsable de qualitat (2 punts).	2 punts
	3.3. La gestió de la qualitat avalua el progrés i fa un judici de qualitat sobre el grau d'integració dels ODS a tota la institució.	Es presenten evidències per confirmar que: a) S'avalua el progrés cap a la integració dels ODS en tota la institució, amb terminis i objectius específics (2 punts). b) Es fa una valoració sobre el grau d'integració dels ODS en tota la institució (2 punts). c) Es fan recomanacions de millora per a tota la institució (2 punts).	6 punts

Components	Indicadors	Criteris d'avaluació	Punts
4. Formació i orientació	4.1. La institució ha desenvolupat documents d'orientació per desenvolupar bones pràctiques en relació amb els ODS.	Es presenten evidències per confirmar que hi ha orientacions escrites per desenvolupar bones pràctiques respecte dels ODS: a) En l'ensenyament i l'aprenentatge (1 punt). b) En la recerca i transferència del coneixement (1 punt). c) En la gestió i l'administració (1 punt). d) En la projecció (1 punt). e) Aquests documents s'han elaborat de forma participativa i són revisats regularment (1 punt).	5 punts
	4.2. Les persones responsables de la qualitat institucional han participat en programes de desenvolupament professional o desenvolupament i canvi relacionats amb els ODS (expressat en %).	Es presenten evidències per confirmar la participació del personal en programes de desenvolupament professional o desenvolupament i canvi: <ul style="list-style-type: none"> • Més del 25% del personal relacionat amb la qualitat hi ha participat (1 punt). • Més del 50% del personal relacionat amb la qualitat hi ha participat (2 punts). • Més del 75% del personal relacionat amb la qualitat hi ha participat (3 punts). • El 100% del personal relacionat amb la qualitat hi ha participat (4 punts). 	4 punts
	4.3. Les persones que tenen una responsabilitat formal en l'ensenyament i l'aprenentatge han participat en programes de desenvolupament professional o de desenvolupament i canvi relacionats amb els ODS.	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> • Més del 25% del professorat hi ha participat (1 punt). • Més del 50% del professorat hi ha participat (2 punts). • Més del 75% del professorat hi ha participat (3 punts). • El 100% del professorat hi ha participat (4 punts). 	4 punts

Components	Indicadors	Criteris d'avaluació	Punts
	4.4. Les persones responsables de la gestió i de l'administració han participat en programes de desenvolupament professional o de desenvolupament i canvi relacionats amb els ODS.	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> • Més del 25% del personal hi ha participat (1 punt). • Més del 50% del personal hi ha participat (2 punts). • Més del 75% del personal hi ha participat (3 punts). • El 100% del personal hi ha participat (4 punts). 	4 punts
	4.5. Les persones responsables de la recerca i la transferència de coneixements han participat en programes de desenvolupament professional o de desenvolupament i canvi relacionats amb els ODS (expressat en %).	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> • Més del 25% de les persones responsables hi ha participat (1 punt). • Més del 50% de les persones responsables hi ha participat (2 punts). • Més del 75% de les persones responsables hi ha participat (3 punts). • El 100% de les persones responsables hi ha participat (4 punts). 	4 punts
5. Recursos & finançament	5.1. S'assigna finançament extern i intern a les iniciatives per integrar els ODS.	Es presenten evidències per confirmar que: <ol style="list-style-type: none"> a) Hi ha hagut finançament intern, i s'hi inclou una carta de l'organisme que atorga la subvenció (1 punt). b) Hi ha hagut finançament extern, i s'hi inclou una carta de l'organisme que atorga la subvenció (1 punt). 	2 punts

Components	Indicadors	Criteris d'avaluació	Punts
	<p>5.2. S'estableix un equip que és capaç i està qualificat per planificar, implementar i avaluar les iniciatives ODS internament. L'equip és responsable de facilitar el compromís i de donar suport als grups d'interès en aquesta agenda.</p>	<p>Es presenten evidències per confirmar que hi ha un equip dedicat a aquesta tasca. Es requereixen evidències del següent:</p> <ol style="list-style-type: none"> Credencials acadèmiques i professionals de les persones de l'equip que precisin les seves responsabilitats i la seva qualificació (1 punt). La definició dels rols i responsabilitats del membres de l'equip demostra que estan capacitats i qualificats per planificar, implementar i avaluar les iniciatives ODS internament (1 punt). S'han facilitat o fomentat oportunitats per a la planificació associada (1 punt). Els projectes conjunts ODS es fan a tots els departaments (1 punt). Es tenen en compte els desafiaments i les lliçons apreses (1 punt). 	5 punts
6. Programes	<p>6.1. Els programes de primer i segon cicle universitari ofereixen oportunitats per aprendre més sobre els ODS (expressat en %).</p>	<p>Es presenten evidències per confirmar que:</p> <ul style="list-style-type: none"> Més del 25% dels programes compleixen aquests criteris (1 punt) Més del 50% dels programes compleixen aquests criteris (2 punts). Més del 75% dels programes compleixen aquests criteris (3 punts). El 100% dels programes compleixen aquests criteris (4 punts). 	4 punts

Components	Indicadors	Criteris d'avaluació	Punts
	6.2. Els programes de primer i segon cycle universitaris inclouen experiència pràctica perquè els estudiants aprenguin com abordar els ODS en la pràctica (pràctiques de feina, projectes comunitaris, projectes de campus, etc.) (expressat en %).	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> • Més del 25% dels programes compleixen aquests criteris (1 punt). • Més del 50% dels programes compleixen aquests criteris (2 punts). • Més del 75% dels programes compleixen aquests criteris (3 punts). • El 100% dels programes compleixen aquests criteris (4 punts). 	4 punts
	6.3. Els programes ofereixen oportunitats als estudiants per entendre la importància i el context global dels ODS (expressat en %).	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> • Més del 25% dels programes compleixen aquests criteris (1 punt). • Més del 50% dels programes compleixen aquests criteris (2 punts). • Més del 75% dels programes compleixen aquests criteris (3 punts). • El 100% dels programes compleixen aquests criteris (4 punts). 	4 punts
	6.4. Els programes de primer i segon cycle universitari tenen competències en desenvolupament sostenible (expressat en %).	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> • Més del 25% dels programes compleixen aquests criteris (1 punt). • Més del 50% dels programes compleixen aquests criteris (2 punts). • Més del 75% dels programes compleixen aquests criteris (3 punts). • El 100% dels programes compleixen aquests criteris (4 punts). 	4 punts

Components	Indicadors	Criteris d'avaluació	Punts
	6.5. Els programes es preveuen com un aprenentatge centrat en l'estudiant i desenvolupen estratègies d'aprenentatge actiu associades a l'educació per al desenvolupament sostenible (expressat en %).	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> • Més del 25% dels programes compleixen aquests criteris (1 punt). • Més del 50% dels programes compleixen aquests criteris (2 punts). • Més del 75% dels programes compleixen aquests criteris (3 punts). • El 100% dels programes compleixen aquests criteris (4 punts). 	4 punts
	6.6. Els programes preveuen activitats avaluable sobre l'aprenentatge i el canvi per al desenvolupament sostenible (expressat en %).	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> • Més del 25% dels programes compleixen aquests criteris (1 punt). • Més del 50% dels programes compleixen aquests criteris (2 punts). • Més del 75% dels programes compleixen aquests criteris (3 punts). • El 100% dels programes compleixen aquests criteris (4 punts). 	4 punts
7. Campus	7.1 Existeixen oportunitats de voluntariat per a la implementació dels ODS al campus (expressat com a ràtio per estudiants).	Es presenten evidències per confirmar que: <ul style="list-style-type: none"> • Hi ha oportunitats per a 1:4 estudiants de participar-hi (1 punt). • Hi ha oportunitats per a 2:4 estudiants de participar-hi (2 punts). • Hi ha oportunitats per a 3:4 estudiants de participar-hi (3 punts). • Hi ha oportunitats per a 4:4 estudiants de participar-hi (4 punts). 	4 punts
	7.2. Hi ha un sistema de qualitat que permet millorar progressivament el rendiment dels serveis integrant els ODS a tot el campus.	Es presenten evidències per confirmar que: <ol style="list-style-type: none"> a) La institució mostra una millora anual (2 punts). b) Es pot acreditar un sistema de millora implantat (1 punt). 	3 punts

Components	Indicadors	Criteris d'avaluació	Punts
8. Estudiants i ocupadors	8.1. Hi ha mecanismes de retroacció amb els quals els estudiants poden presentar (fins i tot de forma anònima) suggeriments per millorar l'experiència d'aprenentatge en relació amb els ODS.	Hi ha evidències que demostren que es demana una retroacció que compleix aquest criteri.	1 punt
	8.2. Els ocupadors i els antics alumnes presenten una retroacció sobre la contribució de la institució als ODS.	Hi ha evidències que demostren que es rep la retroacció.	1 punt
9. Garantia externa de la qualitat externa	9.1. L'agència de qualitat, arran d'una verificació de les proves anteriors, presenta un informe positiu sobre el rendiment de la institució respecte dels ODS.	Hi ha evidències que l'agència de qualitat: a) Ha revisat i validat les evidències requerides per aquest marc (2 punts). b) Ha elaborat un informe positiu (2 punts).	4 punts

3.3. El sistema de puntuació

Per assolir una puntuació respecte d'aquest marc d'indicadors, les institucions hauran de presentar evidències per demostrar com es compleixen els requisits. Les proves s'avaluaran de conformitat amb els criteris i es podrà generar una nota sobre 100 punts potencials. Aquesta puntuació podrà convertir-se fàcilment en un percentatge i, tot seguit, classificar-se segons els nivells de resultats descrits a continuació.

Taula 3. Nivells de rendiment per a la institució			
NIVELL 1	BRONZE	Puntuació: 0%- 25%	Compromesa amb els ODS
NIVELL 2	ARGENT	Puntuació: 25%- 50%	En progrés cap a la integració dels ODS
NIVELL 3	OR	Puntuació 50%- 75%	Liderant pràctiques a escala nacional
NIVELL 4	PLATÍ	Puntuació 75%- 100%	Liderant pràctiques a escala internacional

Per al bon funcionament d'aquesta proposta, caldrà que els indicadors i el sistema de puntuació s'ajustin cada any. A mesura que les institucions d'ensenyament superior vagin millorant els seus resultats, els indicadors evolucionaran per copsar el progrés i les millores amb més precisió.

Reptes i passos següents

4. Reptes i passos següents

Les agències de qualitat combinen un rol tradicional d'assegurament o compliment de la qualitat amb un altre d'acompanyament cap a la millora. Aquests processos requereixen i promouen la participació de tots els grups d'interès en el desenvolupament i la implementació d'iniciatives.

El projecte *Making connections between the institutional evaluation and the sustainable development goals. Empowering stakeholders for quality enhancement* va promoure un procés explorador i inclusiu. Les activitats dutes a terme durant un any, com els fòrums, les reunions o el treball autònom, van ser possibles gràcies a la implicació activa dels participants. D'aquesta manera es va poder fer un procés conjunt per dotar de significat termes com ara *desenvolupament sostenible* o *qualitat*. També va permetre compartir maneres de fer i bones pràctiques entre els participants, i generar confiança per innovar i crear noves aliances a favor de la integració dels ODS.

Malgrat que *sostenibilitat* no és un terme nou, sí que ho és la seva integració sistematitzada a través de la gestió de la qualitat d'una institució. És per això que és necessari donar el suport i l'orientació adequats als grups d'interès, perquè puguin consolidar aquest concepte emergent i reforçar la seva confiança per tirar endavant les accions necessàries. Els programes de desenvolupament professional, combinats amb el coneixement profund del context, la presa de responsabilitats per part d'administracions i l'experiència acumulada en processos de qualitat, poden ser una plataforma clau per a un canvi profund i significatiu en les institucions.

Making connections no ha estat el primer projecte que pretén integrar la sostenibilitat en les institucions d'ensenyament superior; aquests esforços estan guanyant impuls des de principis dels anys 1990. Tanmateix, aquest projecte ha estat innovador per haver-se focalitzat en els processos i les estratègies de qualitat. També per haver adoptat, de forma molt oportuna, els ODS com a marc de treball, cosa que ha dotat de tangibilitat el projecte i ha evitat llargues (i sovint poc productives) discussions sobre definicions i plantejaments teòrics. Cal dir que, en alguna ocasió, les persones que han liderat el projecte han mostrat la seva preocupació pel fet que els ODS poguessin promoure una compartimentació i simplificació de la sostenibilitat, ja que podrien donar peu a un exercici que es limités a marcar

caselles. Tanmateix, l'experiència del projecte ha demostrat que els ODS poden actuar com a portes d'entrada a la sostenibilitat, donat que desperten interès, parteixen del context i donen valor i reconeixement als esforços.

Segons les paraules dels grups d'interès, el projecte va permetre "aclarir idees noves" i "despertar interès" entre els agents. Per tant, es preveu la necessitat de desenvolupar més projectes conjunts per donar suport a aquesta nova energia, així com per ajudar els agents implicats a assolir els nivells de rendiment que busquen els indicadors.

La proposta d'indicadors presentada i el procés de coconstrucció al llarg d'un any poden ser compartits i transferits a altres institucions i a altres territoris. L'experiència i els aprenentatges assolits durant aquest projecte són valuosos per promoure la integració dels ODS a altres àmbits, a través de la gestió de la qualitat orientada a la millora.

Referències

Mulà, I. i Junyent, M. (2017). *The quality of higher education in Andorra and the Sustainable Development Goals: A proposal for quality assessment standards and indicators*. Andorra la Vella: Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior d'Andorra (AQUA). https://www.aqua.ad/system/files/sites/private/files/7_17-016_estudi_q_ods_maquetat_paper_cat_2_compressed.pdf.

Global University Network for Innovation (GUNI) (2018). *Sustainable Development Goal 17: "Partnerships for the Goals"*. http://www.guninetwork.org/files/approaches_to_ODS17-partnerships_for_the_ODSs.pdf.

Higher Education Sustainability Initiative (HESI). <https://sustainabledevelopment.un.org/partnerships/hesi>.

Phelan, L.; McBain, B.; Ferguson, A.; Brown, P.; Brown, V.; Hay, I.; Horsfield, R.; Taplin, R. (2015). *Learning and Teaching Academic Standards Statement for Environment and Sustainability*. Sydney: Office for Learning and Teaching.

SDSN Australia/Pacific (2017). *Getting started with the ODSs in universities: A guide for universities, higher education institutions, and the academic sector*. Australia, New Zealand and Pacific Edition. Sustainable Development Solutions Network – Australia/Pacific, Melbourne. <http://ap-unsdsn.org/regional-initiatives/universities-ODSs/university-ODS-guide/>.

Tilbury, D. i Ryan, A. (2015). *Leading Curriculum Change: Guide to Quality and Education for Sustainability in Higher Education*. HEFCE, QAA and University of Gloucestershire. www.efsandquality.glos.ac.uk.

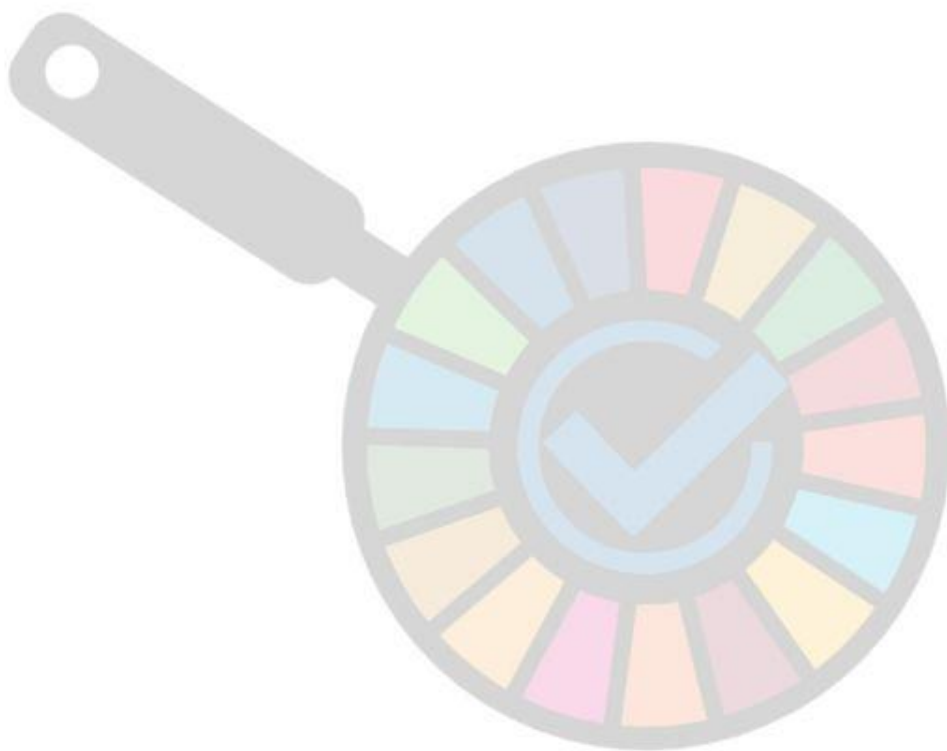
Tilbury, D. (2019). *UNECE Steering Committee on ESD: Strategic Plan – Strand 2 – Quality Education and the ODSs*. Unpublished paper developed between September 2018 and January 2019.

Gobierno de España (2018). *Plan de acción para la implementación de la Agenda 2030. Hacia una estrategia española de desarrollo sostenible*. <http://www.exteriores.gob.es/Portal/es/SalaDePrensa/Multimedia/Publicaciones/Documents/PLAN%20DE%20ACCION%20PARA%20LA%20IMPLEMENTACION%20DE%20LA%20AGENDA%202030.pdf>.

Nacions Unides (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for*

Sustainable Development. New York: United Nations.
http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

UNECE, Comitè Directiu en Educació per al Desenvolupament Sostenible (2019). *Outline of the Draft Workplan for the Post-2019 Implementation Framework for the UNECE Strategy for Education for Sustainable Development*. Fourteenth meeting. Geneva, 2 - 3 May 2019, Comitè de Política Ambiental. ECE/CEP/A C.13/2019/3.

AGÈNCIA DE QUALITAT
DE L'ENSENYAMENT SUPERIOR
D'ANDORRA

ACPUA

AGENCIA DE CALIDAD Y PROSPECTIVA
UNIVERSITARIA DE ARAGÓN

